

УДК 341.1/8

DOI <https://doi.org/10.32782/klj-2024-5.16>

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА FATF У ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Мікічурова Ольга Володимирівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри Фінансів та кредиту
Приватного вищого навчального закладу
«Фінансово-правовий коледж»
ORCID ID: 0000-0002-1399-6738

Стаття присвячена аналізу міжнародно-правового співробітництва України та FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering – Цільова група з фінансових дій) в умовах дії правового режиму воєнного стану на території України.

В статті визначено правові засади функціонування FATF та проаналізовано її співробітництво з Україною у період воєнного конфлікту на території України.

Окремо підкреслюється вагома роль міжнародного співробітництва для України сьогодні. Велике морально-політичне значення мало ухвалення Генеральною Асамблеєю ООН резолюцій від 2 березня 2022 року № ES-11/1 та від 24 березня 2022 року № A/ES-11/L.2, де міжнародне співтовариство абсолютною більшістю засудило порушення норм міжнародного права Російською Федерацією (РФ) на території України.

Робота FATF з 2022 р. також відбувалась в парадигмі прихильності міжнародному миру та безпеці, а співробітництво з Україною фокусувалось на обмежувальних заходах та санкційному тиску на РФ. Діяльність FATF була, здебільшого, присвячена протидії легалізації злочинних коштів від операцій з кріповалютами, протиправної кіберактивності та незаконної торгівлі зброєю.

В статті автор окремо наголошує на посиленні уваги до фінансової безпеки в багатьох країнах світу та їх об'єднаннях, і, перед усім, в Європейському Союзі про що свідчить ряд актів як внутрішнього права ЄС, так і міжнародного.

В порівняльній таблиці статті в хронологічному порядку починаючи з 2022р. відображаються правові дії та політичні заяви української сторони до FATF та відповідні реакції FATF на них.

Проведений аналіз свідчить про підтримку FATF міжнародних санкцій проти РФ, подальше застосування обмежувальних заходів до цієї країни з боку FATF, що у підсумку веде до обмеження фінансових можливостей РФ у ведення військової операції на території України.

Ключові слова: FATF, правовий режим воєнного стану, право ЄС, міжнародне право, санкції проти РФ, обмежувальні заходи, призупинення членства.

Mikichurova Olha. International legal cooperation between Ukraine and FATF during martial law

The article is devoted to the analysis of international legal cooperation between Ukraine and the FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering) under the conditions of the legal regime of martial law on the territory of Ukraine.

The article defines the legal basis for the functioning of the FATF and analyzes its cooperation with Ukraine during the military conflict on the territory of Ukraine.

The important role of international cooperation for Ukraine today is emphasized separately. Of great moral and political significance was the adoption by the UN General Assembly of resolutions No. ES-11/1 dated March 2, 2022 and No. A/ES-11/L.2 dated March 24, 2022, where the international community by an absolute majority condemned the violation of international law by the Russian Federation (RF) on the territory of Ukraine.

The work of the FATF since 2022 has also taken place in the paradigm of commitment to international peace and security, and cooperation with Ukraine has focused on restrictive measures and sanctions pressure on the Russian Federation. The FATF's activities were largely devoted to

countering the legalization of criminal funds from crypto-currency operations, illegal cyber activity and illegal arms trade.

In the article, the author especially emphasizes the increased attention to financial security in many countries of the world and their associations, and, above all, in the European Union, which is evidenced by a number of acts of both internal EU law and international law.

The comparative table of the article, in chronological order starting from 2022, reflects the legal actions and political statements of the Ukrainian side to the FATF and the FATF's responses to them.

The conducted analysis shows the FATF's support for international sanctions against the Russian Federation, the further application of restrictive measures to this country by the FATF, which ultimately leads to a limitation of the financial capabilities of the Russian Federation in conducting a military operation on the territory of Ukraine.

Key words: *FATF, legal regime of martial law, EU law, international law, sanctions against the Russian Federation, restrictive measures, suspension of membership.*

Постановка проблеми. Військові дії на території України з початку 2022 і до сьогодні змусили нашу державу переорієнтувати свою економіку, ввести нові правила, стандарти та норми в економічній сфері та в правовому забезпеченні всіх процесів. Важливу роль в успішному досягненні внутрішніх та зовнішніх цілей України в умовах військового конфлікту є її співпраця з іноземними партнерами. Міжнародна група з протидії відмиванню незаконних грошей (FATF) – це міжурядовий орган, який був створений країнами G7 (США, Японія, Німеччина, Великобританія, Франція, Італія, Канада) у 1989 році та займається розробкою стандартів в сфері протидії відмиванню грошей, отриманих злочинним шляхом та фінансуванню тероризму. Для України питання використання незаконних грошей для фінансування військової компанії на території України є актуальним питанням, а тому дослідження взаємних кроків країни та FATF на шляху протидії цьому явищу є як ніколи актуальним завданням та становить наукову новизну. Основними інструментами FATF у реалізації свого мандату є 40 рекомендацій, що є обов'язковими міжнародними стандартами для виконання державами-членами ООН відповідно до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, Резолюції РБ ООН № 1617 (2005) та інших актів. В 2023 році членами FATF були 37 країн та дві міжнародні організа-

ції. Україна не є членом цієї організації, але є країною яка активно співпрацює з FATF, інтегрується в світовий економічний простір та зацікавлена у поглибленні співпраці з іншими державами та міжнародними організаціями, підвищенні міжнародного авторитету, покращенні власного іміджу, інвестиційної привабливості та повернення до повноцінного мирного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням міжнародно-правової природи FATF та її співробітництва з Україною займалися такі вчені як О. С. Переверзева, В. Ф. Гаджієв, О. Вайцеховська, О. С. Бондаренко, В. Літкевич, В. В. Євдокімов, Ж. Чевичалова та інші. Проте, питанню міжнародно-правового співробітництва FATF та України у період дії правового режиму воєнного стану не було приділено належної уваги з боку науковців, тому спробуємо заповнити цю прогалину.

Метою статті є дослідження міжнародно-правового співробітництва України та FATF у період дії правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суспільно-політичні події в Україні останнього десятиліття змусили нашу державу повністю переорієнтувати свою політику у різних сферах, в тому числі і в економічних відносинах з іншими державами. Так, в 2014 році Україною було підписано Угоду про асоціацію з ЄС, економічні відносини з пострадянськими країнами-членами Митного союзу значно послабились, Україна активізувала імplementацію у власне законодавство норм права ЄС та міжнародних стандартів, від-

крила власні кордони для безперешкодного руху робочої сили, товарів та послуг з державами-членами Європейського Союзу, що потребувало посилення фінансової безпеки держави.

Фінансова безпека є одним з основних напрямів взаємодії країн у 21 ст. Так, останні роки Європейський Союз приймає все більше власних актів в сфері протидії та запобігання легалізації злочинних доходів. Це відображено у резолюції Європейського Парламенту від 19 вересня 2019 року «Про стан імплементації законодавства Союзу про боротьбу з відмиванням грошей» (2019/2820(RSP), від 10 липня 2020 року «Щодо комплексної політики Союзу щодо запобігання відмиванню грошей і фінансуванню тероризму – План дій Комісії та інші останні події» (2020/2686(RSP) та від 21 жовтня 2021 року «Щодо документів Пандори: наслідки для зусиль із боротьби з відмиванням грошей та ухиленням від сплати податків» (2021/2922(RSP), резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи 2279 (2019) "Відповідь на нові виклики в міжнародній боротьбі з організованою злочинністю, корупцією та відмиванням грошей" та в інших актах [1], законодавчій резолюції Європейського Парламенту від 24 квітня 2024 року щодо пропозиції регламенту Європейського Парламенту та Ради щодо запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму (COM(2021)0420 – C9– 0339/2021 – 2021/0239 (COD) та в інших актах.

Відповідальність за дотримання законодавства про боротьбу з відмиванням грошей у Європейському Союзі здебільшого несуть національні компетентні органи визначені державами-членами. Український процес організації міжнародного співробітництва щодо запобігання та протидії легалізації злочинних доходів відбувається на основі взаємності відповідно до міжнародних договорів України, затверджених Верховною Радою України, інших нормативно-правових актів. Українське законодавство тісно пов'язане з найкра-

щими практиками FATF, а органом, який уповноважений представляти Україну перед FATF, є Державна служба фінансового моніторингу України.

Передумови міжнародно-правового регулювання у сфері протидії легалізації злочинних доходів були закладені багатосторонніми та двосторонніми міжнародними договорами про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 50-х рр. XX ст., а тісна і динамічна співпраця України та FATF почалася із здобуття Україною незалежності.

Після зміни зовнішньополітичного та зовнішньоекономічного курсів України у 2013–2014 рр., що спровокувало військові дії на сході держави, у 2015 році Верховна Рада України була вимушена прийняти Закон про правовий режим воєнного стану, а 24 лютого 2022 року Указом Президента № 64/22 правовий режим воєнного стану було запроваджено на всій території України [2] у зв'язку з порушенням державного кордону іноземними військами. З початком дії воєнного стану на території України Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюції від 2 березня 2022 року № ES-11/1 [3] та від 24 березня 2022 року № A/ES-11/L.2 [4], де засудила військові дії на території України та закликала сторони конфлікту притримуватись Мінських угод і вирішити конфлікт дипломатичним шляхом [5]. В той же час на регіональному рівні 23 листопада 2022 року Європарламент своєю резолюцією (2022/2896(RSP)) визнав РФ державою-спонсором тероризму та державою, яка застосовує засоби тероризму. Євродепутати закликали ЄС та його держави-члени вжити заходів для ініціювання всеосяжної міжнародної ізоляції РФ, у тому числі щодо членства РФ в міжнародних організаціях та органах, таких як Рада Безпеки ООН, та утриматися від проведення будь-яких офіційних заходів на території Російської Федерації [5].

29 липня 2022 р. Верховна Рада України прийняла Постанову «Про звернення до Європейського Союзу та країн Групи Семи (G7) як засновників Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей

(FATF) щодо посилення боротьби з відмиванням коштів, у тому числі коштів кримінального походження, з фінансуванням тероризму, з фінансовими механізмами, які використовує Російська Федерація для уникнення санкцій та продовження вторгнення на територію України» [1]. В ньому ВРУ закликає Європейський Союз та FATF створити додаткові механізми посилення прозорості власності та джерел багатства, у тому числі для демаскування бенефіціарних власників статків і активів у юрисдикціях, в яких таке маскуванню є частиною національного законодавства, з подальшим арештом відповідних статків і активів; підтримує ініціативу Європейського Союзу перевести нагляд та контроль за підозрілими фінансовими операціями фінансових груп з національного рівня на рівень інституцій Європейського Союзу; закликає посилити контроль за такими інструментами, як криптовалюти, іншими віртуальними активами, що стають транзитним механізмом для переведення коштів міжнародних терористів і підсанкційних країн, фінансування міжнародної торгівлі підсанкційними товарами, зокрема Російської Федерації; закликає виявити, демаскувати і арештувати всі наявні статки і активи, що належать чиновникам і олігархам Російської Федерації, проти яких запроваджені санкції; вітає рішення Європейського Союзу про запровадження сьомого пакета санкцій проти Російської Федерації, яким, зокрема, узгоджуються обмежувальні заходи Європейського Союзу з тими, що запроваджують проти Російської Федерації союзники і партнери Європейського Союзу, у тому числі країни Групи Семи (G7) [1].

На початку жовтня 2022 року Національний банк України також звернувся до Міжнародної групи з протидії відмиванню «брудних грошей» FATF із закликом на Пленарному засіданні цієї організації 18–21 жовтня 2022 р. прийняти рішення щодо: виключення Російської Федерації з числа країн-членів FATF; звернення до регіональних органів за типом FATF з вимогою припинити членство РФ та позбавити її статусу спостерігача в цих органах;

включення РФ до «чорного списку FATF» (списку юрисдикцій із високим рівнем ризику) [6].

Реакція FATF не була миттєвою, а обмеження вводились поступово. Україна зробила подання напередодні пленарних засідань FATF у червні та жовтні 2022 року, а також перед пленарним засіданням у лютому 2023 року. Ці зусилля призвели до того, що FATF посилила застосування обмежувальних заходів проти РФ.

Так, у червні 2022 року FATF оголосила, що РФ більше не може займати керівні чи консультативні посади або брати участь у прийнятті рішень щодо встановлення стандартів, процесів експертної оцінки FATF, наданні рецензій, управлінні та питаннях членства. А у своєму Пленарному засіданні в жовтні 2022 року Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей FATF обмежила можливості РФ брати участь у роботі організації та заборонила її участь у регіональних групах як члена FATF [7].

Повідомлення про торгівлю РФ зброєю з державами, що перебувають під санкціями ООН, а також протиправною кіберактивністю та військовими діями в Україні змусили FATF 24 лютого 2023р. на Пленарному засіданні у Франції призупинити членство РФ в цій організації [8].

У FATF заявили, що триваюча та посилювана агресивна війна Російської Федерації проти України суперечить принципам FATF щодо сприяння безпеці та цілісності глобальної фінансової системи та зобов'язанням щодо міжнародного співробітництва та взаємної поваги... на основі яких члени FATF погодилися впроваджувати та підтримувати стандарти FATF [8].

В березні 2024 року на фоні посилення торгівельно-економічних зв'язків у військовій сфері між РФ та КНДР і Ірану, які знаходяться під санкціями ООН, Міністерство фінансів України та Держслужба фінансового моніторингу України знову закликали Групу з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) внести РФ до «чорного списку» [9]. Україна зазначала, що РФ використала пів-

Таблиця 1

Основні етапи співробітництва України та FATF з 2022 р. до сьогодні

Україна	FATF
24 лютого 2022 р. – Указ Президента № 64/22 про початок дії воєнного стану на території України. 29 липня 2022р. Верховна Рада України прийняла Постанову «Про звернення до Європейського Союзу та країн Групи Семи як засновників Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) щодо посилення боротьби з відмиванням коштів, у тому числі коштів кримінального походження, з фінансуванням тероризму, з фінансовими механізмами, які використовує Російська Федерація для уникнення санкцій та продовження вторгнення на територію України».	14–17 червня 2022 року – Пленарне засідання групи FATF, де вона оголосила, що Російська Федерація більше не може займати керівні чи консультативні посади або брати участь у прийнятті рішень щодо встановлення стандартів, процесів експертної оцінки FATF, наданні рецензій, управлінні та питаннях членства.
14 жовтня 2022 року звернення Національного банку України до Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей FATF із закликом прийняти рішення щодо: виключення Російської Федерації з числа країн-членів FATF; звернення до регіональних органів за типом FATF з вимогою припинити членство РФ та позбавити її статусу спостерігача в цих органах; включення РФ до "чорного списку FATF".	У своєму Пленарному засіданні 18–21 жовтня 2022 року Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей FATF обмежила можливості РФ брати участь у роботі організації та заборонила її участь у регіональних групах як члена FATF. 22–24 лютого 2023р. на Пленарному засіданні FATF у Франції – призупинення членства РФ після повідомлення про торгівлю Росією зброєю з державами, що перебувають під санкціями ООН, а також протиправною кіберактивністю та військовими діями в Україні.
14 лютого 2024 року на фоні посилення торгівельно-економічних зв'язків у військовій сфері між РФ та КНДР і Ірану, які знаходяться під санкціями ООН, Міністерство фінансів України та Держслужба фінансового моніторингу України знову закликали Групу з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) внести РФ до «чорного списку».	На пленарному засіданні 19–23 лютого 2024 р. – FATF оприлюднила розширену заяву про загрози з боку РФ, вона продовжила призупинення членства РФ у FATF без введення додаткових обмежувальних заходів.

нічнокорейські балістичні ракети та боєприпаси в Україні, у тому числі у грудні 2023 та січні 2024 року. Придбання таких ракет та конвенційних озброєнь у Північній Кореї є порушенням як санкцій ООН, так і принципів FATF. Також РФ створила спільну платіжну систему з Іраном, щоб допомогти цій державі обійти SWIFT, та поєднала власну банківську систему з системами Ірану та КНДР, внесених до «чорного списку» FATF.

Виключення Російської Федерації з FATF та внесення її до «чорного списку» потенційно може ускладнити торгівлю з державою, суттєво вплинути на стан її фінансового сектору, тим самим вплинути на скорочення фінансування військових операцій.

Висновки. У період з початку введення військового стану у 2022 році Україна активно співпрацює з FATF з метою посилення міжнародних обмежень в фінансовій сфері для Російської Федерації та стабілізації власної фінансової системи. Україна за підтримки європейських партнерів бере участь у засіданнях робочих груп FATF, вдосконалює внутрішньодержавні процедури протидії корупції та відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом та надає міжнародним партнерам докази порушення РФ норм міжнародного права. Наслідком роботи українських делегацій стало призупинення членства РФ в FATF у 2023 році та посилення контролю FATF за операціями з кріпто валютами, які можуть використовуватись для фінансування протиправної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Постанова Верховної Ради України Про Звернення Верховної Ради України до Європейського Союзу та країн Групи Семи як засновників Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) щодо посилення боротьби з відмиванням коштів, у тому числі коштів кримінального походження, з фінансуванням тероризму, з фінансовими механізмами,

які використовує Російська Федерація для уникнення санкцій та продовження вторгнення на територію України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-IX#Text> (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

2. Указ Президента України № 64/2022 Про введення воєнного стану в Україні URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (Дата звернення 31.05.2024р.)

3. UN Documents ES-11/2. Гуманітарні наслідки агресії проти України URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/301/70/pdf/n2230170.pdf?token=cYLIYO1XYSX3DodOJx&fe=true> (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

4. Ligazakon Резолюція ES-11/1, прийнята Генеральною Асамблеєю Організація Об'єднаних Націй "Агресія проти України". URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu22003?an=32&ed=2022_03_02 (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

5. European parliament resolution of 23 November 2022 on recognizing the Russian Federation as a state sponsor of terrorism (2022/2896(RSP)) URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0405_EN.html (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

6. Національний банк України закликає FATF до виключення Російської Федерації з числа країн-членів та включення до «чорного списку FATF». URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-zaklikaye-fatf-do-viklyuchennya-rosiyskoyi-federatsiyi-z-chisla-krayin-chleniv-ta-vklyuchennya-do-chornogo-spisku-fatf>. (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

7. FATF Statement on the Russian Federation <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/fatf-statement-russian-federation.html>. (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

8. Росії повністю призупинили членство в FATF URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/02/24/697419/>. (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

9. Україна знову закликала FATF внести РФ до "чорного списку" на тлі посилення зв'язків з КНДР та Іраном URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2024/02/14/709896/>. (Дата звернення: 31.05.2024 р.).

REFERENCES:

1. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy Pro Zvernennia Verkhovnoi Rady Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu ta krain Hrupy Semy yak zasnovnykiv Mizhnarodnoi hrupy z protydiv vidmyvanniu brudnykh hroshei (FATF) shchodo posylennia borotby z vidmyvanniam koshtiv, u tomu chysli koshtiv kryminalnoho pokhodzhennia, z finansuvanniam teroryzmu, z finansovymy mekhanizhamy, yaki vykorystovuie Rosiiska Federatsiia dlia unyknennia sanktsii ta prodovzhennia vtorhnennia na terytorii Ukrainy [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On the Address of the Verkhovna Rada of Ukraine to the European Union and the countries of the Group of Seven as founders of the International Anti-Money Laundering Group (FATF) regarding the strengthening of the fight against money laundering, including funds of criminal origin, with the financing of terrorism, with financial mechanisms used by the Russian Federation to avoid sanctions and continue the invasion of the territory of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-IX#Text>. (Data zvernennia: 31.05.2024 r.) [in Ukrainian].

2. Ukaz Prezydenta Ukrainy № 64/2022 Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini [Decree of the President of Ukraine No. 64/2022 On the introduction of martial law in Ukraine]. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>. (Data zvernennia 31.05.2024 r.) [in Ukrainian].

3. UN Documents ES-11/2. Humanytarnye posledstviya ahressyy protyv Ukrainy [UN Documents ES-11/2. Humanitarian consequences of aggression against Ukraine]. Retrieved from: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/301/70/pdf/n2230170.pdf?token=cYLIYO1XYSX3DodOJx&fe=true>. (Data zvernennia: 31.05.2024 r.) [in Ukrainian].

4. Ligazakon Rezoliutsiia ES-11/1, pryniataia Heneralnoi Assambleei Orhanyzatsiia Obedynennikh Natsyi "Ahressiia protyv Ukrainy" [Ligazakon Resolution ES-11/1 adopted by the United Nations General Assembly "Aggression against Ukraine"]. Retrieved from:

https://ips.ligazakon.net/document/view/mu22003?an=32&ed=2022_03_02. (Data zvernennia: 31.05.2024 r.) [in Ukrainian].

5. European parliament resolution of 23 November 2022 on recognizing the Russian Federation as a state sponsor of terrorism (2022/2896(RSP)) Retrieved from: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0405_EN.html. (Data zvernennia: 31.05.2024r.) [in English].

6. Natsionalniy bank Ukrainy zaklykaie FATF do vykliuchennia Rosiiskoi Federatsii z chysla krayin-chleniv ta vkluchennia do «chornoho spysku FATF» [The National Bank of Ukraine calls on the FATF to exclude the Russian Federation from the number of member countries and to include it in the "FATF blacklist"]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-zaklikaye-fatf-do-viklyuchennya-rosiyskoyi-federatsiyi-z-chisla-krayin-chleniv-ta-vklyuchennya-do-chornogo-spysku-fatf>. (Data zvernennia: 31.05.2024 r.) [in Ukrainian].

7. FATF Statement on the Russian Federation Retrieved from: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/fatf-statement-russian-federation.html>. (Data zvernennia: 31.05.2024 r.) [in English].

8. Rossyy polnostiu pryostanovyly chlenstvo v FATF [Russia's FATF membership was completely suspended]. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/02/24/697419/>. (Data zvernennia: 31.05.2024 r.) [in Ukrainian].

9. Ukrayna snova pryzvala FATF vnesty RF v "cherniy spysok" na fone usylenyia sviazei s KNDR y Yranom [Ukraine once again called on the FATF to include the Russian Federation in the "black list" against the background of strengthening ties with the DPRK and Iran]. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2024/02/14/709896/>. (Data zvernennia: 31.05.2024 r.) [in Ukrainian].